

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

А.М. Мартиненко

«30»

2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЦІНИ І ЦІНОУТВОРЕННЯ»

підготовки бакалавра

спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

Полтава
2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Ціни і ціноутворення» для студентів спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка бізнесу» 2024 року.

Розробник: Чичуліна К.В., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, кандидат технічних наук, доцент.

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми О.В. Хадарцев

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Протокол від «27» серпня 2024 року № 20

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу М.Б. Чижевська

«27» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії ННІФЕУП Є.А. Карпенко

«29» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		Форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>07 – Управління та адміністрування</u>	Обов'язкова		
Загальна кількість годин – 120				
Модулів – 1	Спеціальність <u>076</u> <u>«Підприємництво та торгівля»</u>	Рік підготовки:		
Змістових модулів – 3		2-й	2-й	2-й
		Семестр		
		4-й	4-й	4-й
Індивідуальне завдання – не передбачено навчальним планом	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції		
		24 год.	6 год.	-
		Практичні, семінарські		
		24 год.	6 год.	-
		Лабораторні		
		-	-	-
		Самостійна робота		
		72 год.	108 год.	120 год.
		Індивідуальна робота		
-	-	-		
Вид контролю: екзамен				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 48/72;

для заочної форми навчання – 12 / 108;

для дистанційної форми навчання – 0 / 120

2. Мета навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Ціни і ціноутворення» відноситься до складу обов'язкових компонентів підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» та має на меті ознайомлення з сутністю ціни як економічної категорії, видами цін, основними методами визначення цін на продукцію промисловості, будівництва, споживчі товари і послуги, розвиток здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі підприємництва та торгівлі та сприяє формуванню у студентів теоретичних знань і практичних навичок сучасного ціноутворення в межах діючого законодавства, здатності обирати та використовувати відповідні методи ціноутворення, інструментарій для

обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких та торговельних структур.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає **формування та розвиток у студентів компетентностей**, визначених освітньо-професійною програмою:

Інтегральна компетентність (ІК)	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері підприємницької, торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК5	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК8	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	
СК1	Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності.
СК3	Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.
СК5	Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій та торговельній діяльності.
СК8	Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій і торговельній діяльності.
СК9	Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких і торговельних структур.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни «Ціни і ціноутворення» є навчальна дисципліна, вивчена студентами раніше: основи товарознавства.

Вивчення курсу базується на законах України, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України та інших нормативних актах та документах, які регулюють та впливають на соціально-економічну політику й побудову системи ціноутворення на підприємстві.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Формулювання результатів навчання базується на результатах навчання, визначених освітньо-професійною програмою (програмних результатах навчання) спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

Програмні результати, а саме:

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва і торгівлі.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур.

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур.

ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.

ПРН 18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	C	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.

64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	E	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- опитування;
- тестування;
- виконання практичних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін.

Тема 1. Ціна, її функції. Види цін.

Сутність ціни. Її функції. Законодавство про ціни. Класифікації і види цін.

Тема 2. Ринок. Попит і пропозиція.

Ринок. Основні поняття ринку – попит пропозиція, ринкова рівновага, еластичність попиту і пропозиції. Основні характерні риси різних типів ринків.

Практичні заняття №1, 2.

Тема 3. Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін.

Поняття і сутність економічної кон'юнктури, її показники. Види цін при аналізі кон'юнктури. Індексний метод в аналізі кон'юнктури. Індеси товарної біржі та фондового ринку. Методи дослідження галузевої структури ринку.

Практичне заняття №3.

Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах.

Тема 4 Основи методики ринкового ціноутворення.

Чинники, що впливають на ціноутворення. Роль держави у ціноутворенні. Етапи ціноутворення. Вибір цілей ціноутворення. Основні методи ціноутворення. Стратегія ціноутворення. Ринкове корегування цін. Страхування цін.

Практичні заняття №4, 5, 6.

Тема 5 Витрати виробництва.

Собівартість продукції як база ціни. Види собівартості. Класифікація і структура витрат, що входять до складу собівартості продукції. Калькулювання собівартості одиниці продукції. Калькулювання відпускної ціни виробника. Податки і їх роль у ціноутворенні.

Практичне заняття №7.

Тема 6 Система вільних (ринкових) оптових (оптово-відпускних) і роздрібних цін на продукцію і товари.

Поняття оптових і оптово-відпускних цін на продукцію промисловості, їх види і склад. Податки і ціноутворення. Регульовані оптові ціни, методи регулювання. Декларування оптових цін. Роздрібні ціни цін на товари народного споживання, їх види і склад. Торгові надвишки, їх встановлення і регулювання

Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни.

Тема 7. Система ціноутворення у будівництві.

Особливості галузі «будівництво» і ціноутворення у ній. Види та призначення кошторисних нормативів. Склад і призначення кошторисної інвесторської документації. Правила визначенні обсягів будівельно-монтажних робіт. Порядок складання локальних, об'єктних кошторисів та кошторисних розрахунків. Порядок складання зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва і договірної ціни.

Практичні заняття №8, 9, 10, 11

Тема 8 Ціноутворення у зовнішній торгівлі

Види зовнішньоторгових цін. Методи внесення комерційних поправок. Зовнішньоторгові контракти. Базисні умови постачань у тлумаченні «Incoterms». Митна вартість товару. Державне регулювання цін у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Практичне заняття №12

Тема 9 Особливості встановлення цін на продукцію виробничо-технічного призначення і науково-технічну продукцію

Продукція виробничо-технічного призначення і особливості формування цін на неї. Ціноутворення на ринку науково-технічної продукції, визначення ціни ліцензії.

Тема 10 Особливості встановлення цін на споживчі товари і послуги та транспортні тарифи

Споживчі товари і послуги, їх види і класифікації, особливості ціноутворення на них. Особливості ціноутворення на транспортні послуги.

8. Структура навчальної дисципліни

а) для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін.						
Тема 1. Ціна, її функції. Види цін	5	2	–	–	–	3
Тема 2. Ринок. Попит і пропозиція	9	2	4	–	–	3
Тема 3. Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін	9	2	2	–	–	5
Разом за змістовим модулем 1	23	6	6	–	–	11
Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах						
Тема 4. Основи методики ринкового ціноутворення	30	2	6	–	–	22
Тема 5. Витрати виробництва	20	2	2	–	–	16
Тема 6 Система вільних (ринкових) оптових (оптово-відпускних) і роздрібних цін на продукцію і товари	15	2	–	–	–	13
Разом за змістовим модулем 2	65	6	8	–	–	51
Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни						
Тема 7. Система ціноутворення у будівництві	16	6	8	–	–	2
Тема 8. Ціноутворення у зовнішній торгівлі	7	2	2	–	–	3
Тема 9. Особливості встановлення цін на продукцію виробничо-технічного призначення і науково-технічну продукцію	5	2	–	–	–	3
Тема 10. Особливості встановлення цін на споживчі товари і послуги та транспортні тарифи	4	2	–	–	–	2
Разом за змістовим модулем 3	32	12	10	–	–	10
Усього годин	120	24	24	–	–	72

б) для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін.						
Тема 1. Ціна, її функції. Види цін	5	-	-	-	-	5
Тема 2. Ринок. Попит і пропозиція	9	2	2	-	-	5
Тема 3. Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін	9	2	2	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	23	4	4	-	-	15
Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах						
Тема 4. Основи методики ринкового ціноутворення	30	2	2	-	-	26
Тема 5. Витрати виробництва	20	-	-	-	-	20
Тема 6 Система вільних (ринкових) оптових (оптово-відпускних) і роздрібних цін на продукцію і товари	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2	65	2	2	-	-	61
Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни						
Тема 7. Система ціноутворення у будівництві	16	-	-	-	-	16
Тема 8. Ціноутворення у зовнішній торгівлі	7	-	-	-	-	7
Тема 9. Особливості встановлення цін на продукцію виробничо-технічного призначення і науково-технічну продукцію	5	-	-	-	-	5
Тема 10. Особливості встановлення цін на споживчі товари і послуги та транспортні тарифи	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 3	32	-	-	-	-	32
Усього годин	120	6	6	-	-	108

б) для дистанційної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін.						
Тема 1. Ціна, її функції. Види цін	5	-	-	-	-	5
Тема 2. Ринок. Попит і пропозиція	9	-	-	-	-	9
Тема 3. Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін	9	-	-	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	23	-	-	-	-	23

Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах						
Тема 4. Основи методики ринкового ціноутворення	30	-	-	-	-	30
Тема 5. Витрати виробництва	20	-	-	-	-	20
Тема 6. Система вільних (ринкових) оптових (оптово-відпускних) і роздрібних цін на продукцію і товари	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2	65	-	-	-	-	65
Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни						
Тема 7. Система ціноутворення у будівництві	16	-	-	-	-	16
Тема 8. Ціноутворення у зовнішній торгівлі	7	-	-	-	-	7
Тема 9. Особливості встановлення цін на продукцію виробничо-технічного призначення і науково-технічну продукцію	5	-	-	-	-	5
Тема 10. Особливості встановлення цін на споживчі товари і послуги та транспортні тарифи	4	-	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 3	32	-	-	-	-	32
Усього годин	120	-	-	-	-	120

9. Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин		
		Форма навчання		
		Денна	Заочна	Дистанційна
	Семінарські заняття не передбачені	-	-	-

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин		
		Форма навчання		
		денна	заочна	дистанційна
Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін				
1,2	Тема 2. Ринок. Попит і пропозиція. Будування графіків попиту і пропозиції, визначення рівноважної точки, обрахування доходу від продаж, визначення еластичності попиту і пропозиції. Розрахунок впливу введення потоварного податку (дотації) на координати рівноважної точки. Визначення суспільних втрат від введення податку чи дотації.	4	2	-
3	Тема 3. Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін. Розрахунки середніх цін, індексів цін, індексів фондового ринку.	2	2	-
Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах				
4,5,6	Тема 4. Основи методики ринкового ціноутворення.	6	2	-

	Розрахунки цін параметричними методами (баловим методом, методом послідовного врахування у ціні числових значень параметрів), розрахунок ціни товару в залежності від витрат виробництва і попиту на товар. Визначення ціни товару на підставі аналізу беззбитковості з урахуванням коефіцієнту еластичності попиту і без його			
7	Тема 5. Витрати виробництва. Калькулювання собівартості одиниці продукції, розрахунки цін на продукцію промислового призначення, визначення складу і структури відпускної оптової ціни і роздрібною ціни.	2	-	-
Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни				
8,9,10, 11	Тема 7. Система ціноутворення у будівництві. Складання локальних кошторисів за одиничними розцінками на будівельно-монтажні роботи (розцінки основні і додаткові, відкриті і закриті), визначення загальновиробничих витрат, складання відомості ресурсів вручну та з використанням програмного комплексу АВК-5, КОШТОРИС 8. Складання локальних кошторисних розрахунків, об'єктних кошторисів. Використання укрупнених кошторисних нормативів вручну і за допомогою АВК-5, КОШТОРИС 8. Складання зведеного кошторисного розрахунку вартості будівництва, розробка договірної ціни за допомогою АВК-5, КОШТОРИС 8.	8	-	-
12	Тема 8. Ціноутворення у зовнішній торгівлі. Розрахунки експортних цін FAS, FOB, CIF	2	-	-
	Разом	24	6	-

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин		
		Форма навчання		
		Денна	Заочна	дистанційна
	Лабораторні заняття не передбачені			

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до поточного тестування;
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);

- виконання контрольних робіт (для дистанційної форми навчання);
- підготовка до складання екзамену.

**Питання
для самостійного вивчення студентами**

№ з/п	Назва питань	Кількість годин		
		Форма навчання		
		Денна	Заочна	Дистанційна
Змістовий модуль 1. Поняття і сутність ціни у ринковій економіці, види цін				
1	Ціна, її функції. Види цін Ціна як інструмент економіки. Теорії, що визначають цінність товару. Суть процесу ціноутворення. Система цін і ознаки, покладені в її основу. Класифікаційні ознаки цін. Види цін за ступенем урахування в них витрат і прибутку. Види цін і тарифів залежно від ступеня самостійності підприємств. Види цін у контрактах купівлі-продажу. Ціни зовнішнього та внутрішнього ринків. Види цін залежно від регіону реалізації. Види цін за часом їх дії. Види цін залежно від урахування в них транспортних витрат. Ціни, що використовуються в обліку й статистиці, та інші види цін. Склад і структура ціни. Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Повноваження органів державного регулювання цін. Державне регулювання цін монопольних утворень. Контроль за додержанням державної дисципліни цін. Практика державного регулювання цін у деяких країнах світу.	3	5	5
2	Ринок. Попит і пропозиція Поміркуйте, чи можна знайти винятки із закону пропозиції (за аналогією із законом попиту)? Яким чином долаються дефіцит і надлишок товару на ринку досконалої конкуренції? Що відбудеться з кривою попиту на тостери, якщо підвищиться ціна хліба? Раціональна поведінка споживача. Види попиту та особливості маркетингової політики підприємства. Дефіцит і тіньова економіка. Дефіцитний ринок: причини виникнення і наслідки. Економічний механізм попиту та пропозиції. Залежність попиту та пропозиції від нецінових факторів. Дефіцит і тіньова економіка. Існування чорного ринку і шляхи його усунення.	3	5	9
3	Методи дослідження кон'юнктури ринку і динаміки цін Кон'юнктура ринку: основні поняття, аналіз і	5	5	9

	прогноз. Основні показники кон'юнктури ринку. Методи аналізу і прогнозу кон'юнктури світового товарного ринку. Основи методики кон'юнктурних досліджень. Особливості дослідження кон'юнктури окремих видів ринків. Показники статистики цін. Сутність, умови формування та чинники розвитку економічної кон'юнктури світових товарних ринків. Методи розрахунку і аналізу індексів цін. Основні етапи аналізу економічної кон'юнктури. Індексний метод в аналізі кон'юнктури. Індеси товарної біржі. Індеси фондового ринку. Методи дослідження галузевої структури ринку. Показники рівня концентрації ринку. Прогнозування розвитку ринку.			
Змістовий модуль 2. Методи формування цін в ринкових умовах				
4	Основи методики ринкового ціноутворення Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на ціноутворення. Фактори і методи ринкового ціноутворення. Державне регулювання цін і його основні форми. Вибір основних цілей ціноутворення в залежності від рівня ціни. Задачі ціноутворення в контексті цілей фірми. Методи ціноутворення: витратний, агрегатний, параметричний, на основі поточних цін, на підставі беззбитковості і забезпечення цільового прибутку. Методи та основні фактори ціноутворення в умовах невизначеності. Вибір вірного методу ціноутворення. Сучасні методи ціноутворення. Методи ціноутворення на виробництво нової продукції. Поняття про життєвий цикл підприємства. Стратегії ціноутворення на всіх етапах життєвого циклу. П'ять етапів ринкового коригування ціни. Ринкове страхування цін – останній етап процесу ціноутворення.	22	26	30
5	Витрати виробництва Собівартість та її види: цехова, виробнича (фабрично заводська), повна (збутова) індивідуальна, середньогалузева, планова, фактична (звітна). Собівартість як основний елемент витрат підприємства. Основні методи розрахунку собівартості. Сутність витрат виробництва, їх види та структура, класифікація. Поняття витрат та їх класифікація. Шляхи зниження витрат виробництва. Калькулювання собівартості, основні види калькулювання. Податки і дотації та їх роль у ціноутворенні	16	20	20

	та регулюванні ринкової економіки.			
6	Система вільних (ринкових) оптових (опто-во-відпускних) і роздрібних цін на продукцію і товари Порядок формування вільних оптових і відпускних цін. Порядок формування вільних роздрібних цін. Ціни на промислову продукцію. Загальна характеристика, методи встановлення і регулювання. Методи регулювання цін та ціноутворення в Україні. Форми державного регулювання цін. Класифікація і контроль за цінами. Торговельна націнка. Стратегія надання знижок і бонусів. Види торгових надвижок, алгоритм їх встановлення.	13	15	15
Змістовий модуль 3. Особливості ціноутворення в різних галузях народного господарства. Світові ціни				
7	Система ціноутворення у будівництві. Ціноутворення будівельної галузі. Види та призначення кошторисних нормативів. Призначення і класифікація прейскурантів. Кошторисні ціни на будівельні матеріали. Види тарифів на перевезення вантажів. Кошторисна вартість устаткування. Вартість експлуатації будівельних машин та механізмів. Склад і призначення кошторисної інвесторської документації. Порядок складання локальних кошторисів (розрахунків), об'єктних кошторисів (розрахунків) та відомостей ресурсів до них. Порядок складання зведених кошторисних розрахунків вартості будівництва. Договірна ціна. Узгодження договірних цін при розрахунках за обсяги виконаних робіт.	2	16	16
8	Ціноутворення у зовнішній торгівлі Особливості укладання зовнішньоторговельних контрактів. Базисні умови поставки товарів. Особливості визначення митної вартості товарів із застосуванням умов „Інкотермс“. Міжнародні правила тлумачення торгових термінів „Інкотермс“. Цінова політика фірми на зовнішньому ринку. Види цін у зовнішній торгівлі. Механізм розрахунку зовнішньоторговельних цін. Система поправок до зовнішньоторговельних цін. Митне регулювання ціноутворення. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.	3	7	7
9	Особливості встановлення цін на про-	3	5	5

	дукцію виробничо-технічного призначення і науково-технічну продукцію Особливості ринку продукції виробничо-технічного призначення та фактори, що їх визначають. Характер реалізованих товарів, їх необхідність для реалізації технологічних процесів. Сумарні витрати за весь період використання продукції на основі технічних параметрів. Особливості ціноутворення на продукцію виробничо-технічного призначення одноразового і багаторазового придбання. Роль виробничо-технічної продукції з точки зору економічного призначення: для безпосереднього виготовлення кінцевої продукції, для забезпечення умов виробництва, для формування виробничого капіталу. Різноманітність ситуацій на ринку продукції виробничо-технічного призначення з точки зору впливовості покупця, їх взаємозв'язок з ціною. Особливості визначення цін при закупівлі нових виробів. Співвідношення „цінність–ціна” як вирішальний фактор формування ціни при закупівлі модифікованих виробів. Місце ціни на продукцію виробничо-технічного призначення у формуванні витрат виробництва. Ефект оцінки товару через кінцевий результат. Роль цінової стратегії в процесі формування цін на продукцію виробничо-технічного призначення. Уторговування ціни між покупцем і продавцем. Використання преїскурантних і етикеточних цін. Основні проблеми ціноутворення на продукцію виробничо-технічного призначення. Роль формалізованих розрахунків і порівнянь у визначенні корисності продукції. Взаємозв'язок ціни і основного параметра корисності товару. Параметричний підхід до розрахунку ціни на засоби виробництва. Формування цін на виробничо-технічну продукцію в рамках торгів (тендерів).			
10	Особливості встановлення цін на споживчі товари і послуги та транспортні тарифи. Структура ринку споживчих товарів з позиції ціноутворення. Класифікація споживчих товарів: товари тривалого користування, товари повсякденного попи-	2	4	4

ту, споживчі послуги. Товари тривалого користування з точки зору формування споживчого рішення. Мотиви придбання споживчих товарів як фактор ціноутворення: необхідність, потреба, мрія. Формування уніфікованих цін. Основні правила формування цінових рядів. Якість товарів як основа утворення цінових рядів. Вплив цінових зон на поведінку споживачів. Сезонний продаж споживчих товарів. Сфера послуг та їх різновиди. Поняття послуги. Характерні риси послуг: нематеріальний характер споживання, неможливість накопичення і перевезення. Особливості попиту і пропозиції у сфері послуг. Розрахунок одиничних, інтегральних та комплексних цін на послуги. Формування ціни за принципом абонементу. Структура ціни на послуги в залежності від галузі. Вплив структури ринку на процес формування ціни на послуги. Тарифи та послуги житлово-комунального господарства. Ціноутворення у сфері побутового обслуговування населення. Ціноутворення на послуги охорони здоров'я і освіти.			
Разом	72	108	120

13. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Не передбачено планом.

14. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні і наочні використовуються під час аудиторних занять.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація та демонстрація слайдів тощо.

Під час проведення практичних занять застосовуються словесні розповіді та пояснення, бесіди (вступні, поточні, підсумкові); студентами виконуються вправи: тренувальні (усні та практичні). В процесі навчання використовуються технічні засоби навчання, зокрема Інтернет-ресурс дистанційного навчання, комп'ютерна програма Excel для автоматизації розрахунків, візуалізації та аналізу результатів, онлайн-сервіси для створення професійні документів, таких як інвесторсько-кошторисна документація: АВК-5, КОШТОРИС 8.

15. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєного студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових конт-

рольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті. На підставі результатів поточного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль – екзамен, проводиться в письмовій формі під час екзаменаційної сесії за умови виконання графіку навчального процесу при наявності рейтингової оцінки за теоретичний курс 25 і більше балів. Екзамен проводиться відповідно навчального плану в формі тестування, вирішення задачі та висвітлення теоретичного питання.

16. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Нарахування балів з навчальної дисципліни «Ціни і ціноутворення» за видами робіт денна форма навчання

Види робіт/контролю	Перелік тем															
	Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Тема 4.				Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.			Тема 8.	Тема 9.	Тема 10.	
	Практичне заняття															
	-	1	2	3	4	5	6	7	-	8	9	10	11	12	-	-
Опитування	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-	-
Тестування	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Виконання практичних завдань	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-	-
Виконання завдань самостійної роботи	1	1	-	1	-	1	-	1	1	-	-	1	-	1	1	1
Всього за темами	2	7	4	7	3	4	2	13					4	2	2	
Екзамен	50															
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100															

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
1	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
0,5	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено висновки, в яких відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
0,5	Виконано завдання практичної роботи із несуттєвими помилками або не в повному обсязі, оформлено висновки, які частково розкривають практичне завдання.
0	Не виконано практичну роботу або виконано із суттєвими помилками.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,1 \times 10 = 1$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

**Нарахування балів з навчальної дисципліни «Ціни і ціноутворення» за видами робіт
заочна форма навчання**

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1.	Тема 2.	Тема 3.	Тема 4.	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9.	Тема 10.
	Практичне заняття									
	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-
Опитування		2	2							
Тестування	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Виконання практичних завдань	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань самостійної роботи	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Всього за темами	4	8	8	6	4	4	4	4	4	4
Екзамен	50									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали	Критерії оцінювання
2	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
1	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконано завдання практичної роботи в повному обсязі, належним чином оформлено висновки, в яких відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
1	Виконано завдання практичної роботи із несуттєвими помилками або не в повному обсязі, оформлено висновки, які частково розкривають практичне завдання.
0	Не виконано практичну роботу або виконано із суттєвими помилками.

Оцінювання тестування:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали	Критерії оцінювання
2	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Нарахування балів з навчальної дисципліни «Ціни і ціноутворення» за видами робіт дистанційна форма навчання

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1.	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5.	Тема 6.	Тема 7.	Тема 8.	Тема 9.	Тема 10.
Контрольна робота	25				25					
Екзамен	50									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи №1, №2

Бали	Критерії оцінювання
21-25	Відповідь надана у письмовій формі, повна (не менше 90% потрібної інформації) та правильна.
16-20	Відповідь надана у письмовій формі, достатньо повна (не менше 75% потрібної інформації) або повна з незначними неточностями.
11-15	Відповідь надана у письмовій формі, неповна (не менше 60% потрібної інформації) з несуттєвими помилками.
6-10	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 30% потрібної інформації) із помилками.
1-5	Відповідь надана у письмовій формі, коротка (менше 15% потрібної інформації) із суттєвими помилками
0	Відповідь відсутня.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти результатами складання
екзамену**

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Питання. (макс. 10 балів)	9-10	Питання розкрито повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	6-8	Питання розкрито, матеріал викладено у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	3-5	Питання розкрито в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-2	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
2. Тестування	0-20	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($1 \times 20 = 20$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.
3. Практичне завдання	16-20	Завдання вирішено повністю та правильно, виклад рішення здійснено чітко, у логічній послідовності, відповідь обґрунтована, що свідчить про високий рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	11-15	Завдання вирішено правильно або із незначними неточностями, виклад рішення здійснено у логічній послідовності, відповідь достатньо обґрунтована, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	6-10	Завдання вирішено, однак рішення містить помилки, порушена логічність викладу матеріалу, що свідчить про середній рівень засвоєння теоретичного матеріалу відповідно до програмних результатів навчання та здатності його застосування під час вирішення практичних завдань.
	0-5	Відсутнє вирішення завдання або вирішення з суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Оцінювання знань (рейтингова оцінка) з навчальної дисципліни здійснюється за сумою балів, отриманих у процесі вивчення дисципліни, приведена до 100-бальної шкали. За рейтинговою оцінкою визначають також оцінку ECTS (від A до F) та національну оцінку «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» згідно з обов'язковою для всіх навчальних дисциплін таблицею:

Оцінювання знань студентів за рейтинговою оцінкою

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторної атестації	2 – незадовільно
0 - 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивчення дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них: 50 балів відведено на поточний контроль, а 50 балів – на підсумковий (для допуску до екзамену необхідно мати не менше 25 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять).

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку не менше 25 балів, допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Навчальний посібник до вивчення курсу «Ціни і ціноутворення» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого рівня вищої освіти (укладач: Чичуліна К.В.). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2020. 135 с.

2. Методичні рекомендації щодо змісту та організації практичної роботи з дисципліни «Ціни і ціноутворення» для студентів першого рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОПП «Економіка бізнесу». Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. 39 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Про ціни і ціноутворення: Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. Дата оновлення: 01.07.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>. (дата звернення: 02.08.2024)

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ від 20.10.99 № 246. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. Дата оновлення: 29.09.2020. URL: <https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-9-zapasi>. (дата звернення: 04.08.2024)

3. Положення про державне регулювання цін (тарифів) на продукцію виробничо – технічного призначення, товари народного споживання, роботи та послуги монопольних утворень: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1995р. №135. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. Дата оновлення: 13.06.2002. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP950135.html (дата звернення: 02.08.2024).

4. Господарський кодекс України: Закон України України від 2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. Дата оновлення: 27.07.2022) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (дата звернення: 02.08.2024).

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 1999 № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 01.08.2024).

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ від 07.02.2013 № 73. *Відомості Верховної Ради України*. 2013.

Дата оновлення: 09.07.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 02.08.2024)

7. Податковий Кодекс України: Закон України України від 2011 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. Дата оновлення: 21.06.2022. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 03.08.2024).

8. Бакунов О.О. Цінова політика підприємства: навч. посіб. Донецьк: ДонНУЕТ, 2016. 111 с.

9. Березін О. В., Карпенко Ю. В. Управління ціноутворенням : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2012. 176 с.

10. Дідченко О.І., Бобко Н.А. Ціноутворення та цінова політика. Навчальний посібник. Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2014. 126 с.

11. Колесников О.В. Ціноутворення: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2023. 156 с.

12. Корінев В. Л., Хорецький М.Х., Дацій О.І. Маркетингова цінова політика. К.: ЦУЛ, 2019. 200 с.

13. Останкова Л., Літвінов Ю., Літвінова Т. Ціноутворення в умовах ринку. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.

14. Маркетинг. Світовий досвід та український вимір. Підручник. За ред. А.О.Старостіної. Київ: ТОВ «Видавництво Ліра-К», 2024. 490 с. (Розділ 6. П.6.4. співавтор: Чичуліна К.В.) (0,5 друк.арк.)

15. Опорний конспект лекцій із дисципліни "Маркетингове ціноутворення" за ОПП підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг». Тернопіль: ТНТУ ім. І.Пулюя, 2019. 43 с. Укладач: Бурліцька О.П.

Допоміжна

1. Павленко А. Ф., Корінев В. Л. Маркетингова політика ціноутворення: Монографія. Київ: КНЕУ, 2014. 332 с.

2. Макаренко Н.О., Лищенко М.О. Маркетингове ціноутворення. Теоретичні основи. Навчальний посібник. Буринь: ПП «Буринська районна друкарня», 2020. 129 с

3. Окландер М.А., Чукурна О.П. Маркетингова цінова політика. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 240 с.

4. Ціноутворення. Навчальний посібник до виконання розрахункової роботи [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Економіка підприємства». КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад. О. І. Андрусь. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 55 с.

5. Колесников О.В. Ціноутворення. Видання 4-е. Навчальний посібник рекомендовано МОН України. Центр навчальної літератури (ЦУЛ), 2019. 156 с.

6. Чичуліна К.В. Рекомендації щодо управління ціновими ризиками аграрних підприємств на товарних біржах. *Інфраструктура ринку*. № 41. 2020. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/41_2020_ukr/34.pdf.

7. Chichulina K. Development of pricing models in the sugar market and their forecasting on commodity exchanges. *Економіка і регіон*. №1. 2020. С. 52-63. URL: http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/8555/1/1%2873%292020_52-63.pdf.

8. Чичуліна К.В. Сучасні цінові стратегії торговельних підприємств. Тези 70-ої ювілейної наукової конференції професорів, викладачів, наук. працівників, аспірантів та студентів університету. Том 1 (Полтава, 23 квітня -18 травня 2018 року). Полтава: ПолтНТУ, 2018. С. 285 – 286. URL: <http://reposit.pntu.edu.ua/handle/PoltNTU/4533>

9. Чичуліна К.В., Щур-Дунець О.І. Реформація системи ціноутворення в будівництві: нові виклики для суб'єктів будівельного ринку України. Тези 75-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Том 1. (Полтава, 02 травня – 25 травня 2023 року). Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2023. 354-356.490 с. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/12395>

10. Чичуліна К.В., Міщук Є.М., Арзуманян А.С. Сучасні методи обліку витрат. Економіка і суспільство, № 13. 2017. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/239.pdf

11. Фарзалієв С., Чичуліна К.В. Аналіз собівартості продукції на прикладі ПРАТ «Електромотор». Сталій розвиток: виклики та загрози в умовах воєнного стану : матеріали Між-нар. наук.-практ. Інтернет-конф., 09 черв. 2022 р. Полтава : Національний університет ім. Юрія Кондратюка, 2022. С. 356-359.

12. Simon Kucher. A Practical Guide to Pricing. Ebook. URL: https://www.simonkucher.com/sites/default/files/Files/2019/SimonKucher_Ebook_A_Practical_Guide_to_Pricing.pdf

19. Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс дисципліни «Ціни і ціноутворення». Режим доступу: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=4357>

2. Програмний комплекс: АВК-5. URL: <https://avk5.com.ua/>

3. Програмний комплекс: Будівельні технології: Кошторис 8: <https://smeta.ua/ua/>